

AANWEZIG : de heer [REDACTED], vast lid, die het voorzitterschap waarneemt
de heren [REDACTED] vaste leden
de heer [REDACTED] plaatsvervangend lid
de heer [REDACTED] adviseur, secretaris

I. INLEIDING.

Na verschillende zittingen gewijd te hebben aan de vraag om advies van 19 juni 1972 van de minister van Binnenlandse Zaken betreffende een voorstel van decreet tot regeling van de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeelsleden, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen, heeft de Nederlandse afdeling van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht (V.C.T.) op 5 december 1972 eenparig volgend advies uitgebracht.

. Voorafgaandelijk wenst de Nederlandse afdeling haar werkwijze als volgt toe te lichten :

1. Zij meent bezwaarlijk een advies te kunnen geven over een voorstel van decreet, uitgaande van politieke mandatarissen. Wel denkt zij, verwijzend naar artikel 61, §§ 1 en 2 der S.W.T. op verzoek van de minister van Binnenlandse Zaken een advies te kunnen verstrekken over de materie die het voorwerp uitmaakt van het voorstel van decreet.
2. Dit advies en de erbij horende suggesties steunen vooral op de ervaring door de afdeling opgedaan bij het uitoefenen van haar opdracht ten aanzien van de wet van 1963.
3. Deze ervaring blijft derhalve gebonden aan de bepalingen van de S.W.T. Het ligt buiten de bevoegdheid van de afdeling te oordelen of het wenselijk is, en in welke mate, bij decreet een wetgeving dient tot stand gebracht te worden die ten gronde verder zou gaan dan het algemeen kader van de wet van 1963.

II. STELSEL DER S.W.T.

Artikel 52 van de S.W.T. bepaalt dat voor dekten en bescheiden, die voorgeschreven zijn bij de wetten en reglementen en voor die welke bestemd zijn voor hun personeel de private nijverheids-, handels- of financiebedrijven de taal gebruiken van het gebied waar hun exploitatiezetel of onderscheiden exploitatiezetels gevestigd zijn.

Onverminderd deze bepaling mogen dezelfde bedrijven bij de berichten, mededelingen, akten, getuigschriften en formulieren bestemd voor het personeel een vertaling voegen in een of meer talen, zo de samenstelling van dat personeel zulks rechtvaardigt.

Die bepaling der S.W.T. geldt niet voor alle bedrijven, doch alleen voor de nijverheids-, handels- en financiebedrijven : vallen er namelijk niet onder : de verenigingen zonder winstoogmerk, de vakbonden, de ziekenfondsen, de ziekenhuizen en de landbouwbedrijver.

Het begrip "privaat bedrijf" in de zin van de S.W.T. is in verschillende adviezen nader bepaald (V.C.T. nrs. 512 van 26.5.1966, 736 van 26.11.1964, 1968 van 26.10.1967).

In eerstvermeld advies wordt het omschreven als "la réunion des facteurs matériels de production et des facteurs humains, qui peut se réaliser dans une seule personne physique (vgl. VAN RIJN, Principes de droit commercial, aangehaald in de loop van de parlementaire besprekingen - Parl. Handl. Senaat 207, 1963, p.1552).

Een exploitatiezetel in de zin der S.W.T. is een technische bedrijfseenheid zoals bedoeld bij artikel 14 van de wet van 20 september 1943, houdende de organisatie van het bedrijfsleven.

In het advies nr. 1560 van 23 februari 1967 van de V.C.T. werd het begrip exploitatiezetel, bij verwijzing naar artikel 14 van voornoemde wet als volgt omschreven :

"onder onderneming of exploitatiezetel moet de "technische bedrijfseenheid" worden verstaan. Deze stemt niet noodzakelijk overeen met de juridische eenheid die de onderneming uitmaakt. Zij stemt overeen met de bedrijfszetel, of -zetels, indien deze zich onderling kenmerken door een bepaalde economische zelfstandigheid (een zekere onafhankelijkheid der directie van de zetel) en door een bepaalde sociale zelfstandigheid (verscheidenheid van mensenkringen).

"De splitsing in verschillende technische eenheden is slechts gerechtvaardigd voor zover het blijkt dat zij niet tot doel heeft de gehele onderneming "of een gedeelte ervan aan de toepassing van de wet te onttrekken"

Dezelfde omschrijving werd gegeven in de adviezen, V.C.T. nrs. 2129 van 28 maart 1968, N.A. 8.000 van 13 juni 1967.

In het advies nr. 114/903/973 van 6 mei 1965 oordeelde de V.C.T. dat wanneer een werf een relatief permanent karakter heeft de exploitatiezetel van het aannemersbedrijf samenvalt met de plaats van de werf. Een correspondentieadres kan niet met een exploitatiezetel worden gelijkgesteld (advies N.A., nr. 8.000 supra ; V.C.T. 3347 van 21.9.1972). De kwalificatie van bedrijfszetel werd ontkend aan louter tijdelijke werven (Vrederechter Gent, 1ste Kanton, 9.9.1966, aid. Gent - K.B. 18.4.1967). In zelfde zin : Arbeidsgerecht van Beroep Antwerpen 17.3.1967(B.W.23.4.67 kol.1629).

Akten en bescheiden "bestemd voor het personeel", betekent niet alleen diegene "te overhandigen aan" doch tevens "ten gerieve van" of van "persoonlijk" of "functioneel belang voor" het personeel. De eindbestemming moet het personeel in zijn geheel of een personeelslid in het bijzonder zijn en het gaat niet over stukken die door het personeel moeten behandeld worden (advies N.A. nr. 1334 van 21.12.65 en advies nr. 1583/N van 20.9.66 ; N.A. 1511 van 30.6.1966 ; N.A. 8.000 van 13.6.67).

Volgens de jurisprudentie van de V.C.T. en van de Nederlandse afdeling der V.C.T. vallen namelijk de volgende akten en bescheiden onder de toepassing van de wet :

- de externe akten van vennootschappen : oprichtingsakte, verhoging van het maatschappelijk kapitaal, balans, wijziging statuten, overbrenging van de maatschappelijke zetel, afzettingen en benoemingen (advies N.A., nr. 8.000 van 13 juni 1967 en adviezen N.A., nrs. 1081 en 1121 van 15 juni 1965) (vgl. Handelswetboek T IX).
- de arbeidsovereenkomsten, de bediendencontracten (advies N.A., nr.1661 van 13 september 1966 en advies N.A., nr. 1832 van 18.4.67), de dienstorders (advies V.C.T., nr. 897 van 25.1.66), de dienstnota's (advies N.A., nr. 1832 van 18.4.67) en de onderrichtingen (advies N.A., nr. 897 van 25.1.66).

- de aangiften arbeidsongevallen (de adviezen V.C.T., nrs. 80, 668, 1102 van 18.3.65, 1.4.68 en 18.3.65), de medische getuigschriften (advies V.C.T., nr. 1241 van 15.2.66), de werkplaatsreglementen (advies V.C.T., nr. 971 van 25.1.66), de personeelsregisters, de gezondheidsboekjes (advies V.C.T., nr. 1906 van 4.4.67), de bijdragebons R.I.Z.I.V. (advies N.A. nr. 1541 van 20.9.66 en advies V.C.T., nr. 3347 van 21.9.72), bescheiden en formulieren inzake R.M.Z., belastingsfiches.
- het dagboek (Handelswetboek Hfdst. II, art. 16 en vlg.)
- de facturen voor zover door de wetgeving voorgeschreven (nl. voor B.T.W. en voor wat de essentiële vermeldingen betreft (advies N.A., nr. 853 van 19.11.64 en advies N.A. nr. 3436 van 9.10.72).
- de dokumenten i.v.m. de in- en uitvoer en tot het bekomen van financiële hulpverlening
- de aanplakkingen van verkoopprijzen (advies V.C.T. nr. 1549 van 8.3.66).

In bestuurszaken valt het mondeling taalgebruik in bepaalde gevallen alleszins onder de toepassing van de S.W.T. (vgl. N.A. 3419 van 5.7.1972 wat de mondelinge verrichtingen in een kiesbureau betreft) ; dit is daarentegen minder duidelijk inzake het mondeling taalgebruik in het bedrijfsleven.

Dienaangaande vermeldt het verslag DE STEXHE : "De minister heeft nader aangegeven dat "de berichten, mededelingen, akten, getuigschriften en formulieren" van § 2 de draagwijdte van § 1 niet wijzigen ; in § 2 gaat het alleen om de door de wet en de reglementen voorgeschreven en de voor hun personeel bestemde akten en bescheiden".

Artikel 52 bepaalt dat "onverminderd de bij § 1 opgelegde "verplichtingen, dezelfde bedrijven bij de berichten, mededelingen, akten, "getuigschriften en formulieren bestemd voor het personeel een vertaling "mogen voegen in één of meer talen zo de samenstelling van dit personeel "zulks rechtvaardigt".

De Nederlandse afdeling steunt op het principe dat de ondernemingen die onder het toepassingsgebied van artikel 52 van de S.W.T. vallen en waarvan de exploitatiezetel in het Nederlandse taalgebied gelegen is, alle akten en bescheiden bedoeld bij dit artikel in het Nederlands moeten stellen ; dat dit geldt als een absolute verplichting ; dat eens aan die verplichting voldaan dezelfde ondernemingen een vertaling mogen voegen bij de berichten, mededelingen, akten, getuigschriften en formulieren bestemd voor het personeel zo de samenstelling zulks rechtvaardigt en dat dit geldt als een faculteit (princiëpsbeslissing 1799 van 30 juni 1966).

In haar advies nr. 8.000 van 13 juni 1967 oordeelde de N.A. van de V.C.T. dat de vertaling er moet aan toegevoegd worden ; dat er hierbij enkele principes moeten in acht genomen worden, namelijk dat er een vermoeden juris tantum bestaat dat het personeel, tewerkgesteld in het Nederlandse taalgebied, de taal van het gebied voldoende begrijpt ; dat het aan de onderneming behoort het bewijs te leveren dat het personeel werkelijk anderstaligen omvat die de taal van het gebied niet voldoende begrijpen ; dat ten aanzien van het kaderpersoneel en ten aanzien van het personeel dat reeds sedert lange tijd het Nederlandse taalgebied bewoont mag verwacht worden dat het de taal van het gebied voldoende begrijpt ; dat wat het afgeven van een vertaling betreft op grond van de samenstelling van het personeel er moet rekening gehouden worden met de aard van het stuk : voor individuele stukken moet er een geïndividualiseerde vertaling worden opgemaakt, voor collectieve bescheiden kan er vooraf een percentage (**verhouding anderstaligen in de personeelsbezetting**) bepaald worden voor het afgeven van een vertaling.

Wanneer bedrijven zich wenden tot de plaatselijke en gewestelijke administratieve diensten mogen zij het taalstelsel van de diensten niet verstoren (verslag de Stexhe, Senaat 1962-63, nr. 30^h)p. 10^h ; advies N.A. nrs. 651 en 858 van 19.11.64 en 15.12.64 ; vgl. Saint-Remy - Parl. Besch. 331 (1961-1962 - nr. 27 p. 9 ; advies N.A. nr. 1512 van 15.2.1966 wat de inschrijving voor de openbare aanbestedingen betreft).

Artikel 59 van de S.W.T. voorziet dat de handelingen of bescheiden naar vormin strijd met de beschikkingen van artikel 52 opgesteld, moeten, hetzij uit eigen beweging, hetzij op aanmaning van de bevoegde dienst, overheid of rechtsinstantie door de betrokken bedrijven vervangen worden door bescheiden of handelingen die naar de vorm regelmatig zijn.

Verskillende vrederechters (Wetteren 4.10.66, Beveren, Brussel, 7.2.67, Oostende 18.4.67 verleenden bevelschriften, op verzoek hetzij van de griffier van de rechtbank voor Koophandel, hetzij van openbare instellingen, om de vertaling van akten, gesteld in strijd met de wetgeving, op kosten van het bedrijf te gelasten.

x

x

x

III. STELSEL VAN HET VOORSTEL VAN DECREET.

1) Toepassingsgebied.

Het voorgesteld decreet is van toepassing op alle natuurlijke en rechtspersonen die personeel tewerkstellen en die in het Nederlands taalgebied woonachtig of gevestigd zijn.

Deze bepaling beoogt een verruiming van het toepassingsgebied van de taalwetgeving, maar het begrip "vestiging" dat het begrip "exploitatiezetel" verdringt, dient toegelicht. Een restrictieve interpretatie zou tot gevolg hebben dat een natuurlijke persoon, die personeel te werk stelt in het Nederlandse taalgebied, maar woonachtig is in een ander taalgebied (bvb. te Brussel-Hoofdstad), aan de toepassing van het decreet ontsnapt.

Om zulks te voorkomen kan de tekst van artikel 1 van het voorstel van decreet als volgt worden aangevuld :

"..... op de natuurlijke en rechtspersonen die een exploitatiezetel in het Nederlandse taalgebied hebben of die personeel in het Nederlandse taalgebied tewerkstellen".

Zo omschreven betekent artikel 1 van het voorstel van decreet een aanzienlijke uitbreiding van het toepassingsgebied tot alle natuurlijke en rechtspersonen die personeel tewerkstellen in het Nederlandse taalgebied. De Universiteiten, de vakbonden, de ziekenfondsen, de landbouw en de gezins- of ambrachtsbedrijven, de natuurlijke personen zullen nu wel onder de bepalingen van het decreet vallen voor zover zij personeel in het Nederlands taalgebied tewerkstellen.

2) Materie.

Naar de bepalingen van artikel 2, regelt het decreet de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeelsleden, alsmede de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen, in een verruimde betekenis binnen de bij artikel 1 van het decreet bepaalde territoriale bevoegdheidssfeer.

a) sociale betrekkingen.

Wat de door sociale betrekkingen dient verstaan wordt toegelicht in artikel 3.

Artikel 3.

§ 1. Onder "sociale betrekkingen" in de zin van onderhavig decreet wordt verstaan :

- a) alle door de wet, decreet, verordening of een reglement van de instelling bepaalde of voorgeschreven georganiseerde betrekkingen in organen, raden, comités, werkgroepen of lichamen, die tot doel hebben het overleg in de dienstbetrekkingen, de rationalisering en de werking van de instelling vlot te laten verlopen, alsmede de daarop betrekking hebbende documenten ;
- b) alle niet-georganiseerde betrekkingen die, hoewel zij regelmatig plaatsvinden, toch nergens voorgeschreven zijn en die de goede werking van de instelling op het oog hebben, alsmede de daarop betrekking hebbende documenten ;
- c) alle op de werknemer betrekking hebbende handelingen die zijn persoonlijke ontwikkeling tot doel hebben, gezien de functie van de rentabiliteit van de instelling en de sociale promotie van de werknemer alsmede de daarop betrekking hebbende documenten ;
- d) alle documenten die de werknemers betreffen en die betrekking hebben op de maatschappelijke zekerheid, de maatschappelijke bijstand, de arbeids-geneeskunde, eventuele andere vormen van verplichte preventieve geneeskunde, de persoonlijke dossiers van de werknemers met inbegrip van de geneeskundige verslagen en attesten, alsmede de reglementen bestemd voor de werknemers ;

- e) alle documenten die moeten kunnen voorgelegd worden aan beambten van de belastingen of waarvan inzake mag gevraagd worden ;
- f) alle documenten die bij betwistingen of processen moeten ingezien worden door het gerecht of door experten van het gerecht ;
- g) alle in de instellingen doorgegeven instructies, dienstorders, nota's en mondelinge richtlijnen en alle documenten waarop zij gebaseerd zijn, die een vlotte handeling van de zaken bevorderen, behalve wanneer die betrekking hebben op het buitenlands of de andere taalgebieden.

§ 2. Onder "werkgevers" wordt verstaan, de natuurlijke en rechtspersonen, die, welke ook de aard van hun bedrijvigheid weze, werk verschaffen aan de werknemers.

§ 3. Onder "personeel" wordt verstaan het bedienden- en arbeiderspersoneel al of niet onder dienstcontract, die hun kennis ter beschikking stellen van de werkgevers.

Artikel 5 van het voorstel van decreet bepaalt dat de bij artikel 3, § 1 omschreven betrekkingen, zowel schriftelijk als mondeling in het Nederlands geschieden.

De afdeling meent op grond van de ervaring van de V.C.T. de akten en bescheiden te kunnen indelen in vijf categorieën :

1. de akten en bescheiden voorgeschreven bij de wet, zoals onder meer de arbeidsovereenkomsten, de bedienden- en leercontracten ;
2. de akten en bescheiden bestemd voor het personeel, zoals onder meer de dienstorders, de dienstnota's en de onderrichtingen.
3. de documenten, die opgesteld worden met het oog op het overleg in de onderneming of inrichting alsook de bescheiden die gericht zijn op de sociale stijging van het personeel. Hier worden onder meer bedoeld de bescheiden die verband houden met de werking der ondernemingsraden en de komitees voor de gezondheid, de veiligheid en de verfraaiing der werkplaatsen enz...

4. de akten en bescheiden, die bestemd zijn voor de overheidsdiensten, zoals onder meer de douanedocumenten, de vergunningsaanvragen, de belastingsaangiften en de fiscale documenten.
5. de documenten, die door het personeel moeten behandeld worden, dit zijn onder meer de boekhoudingsbescheiden en de documenten, die verband houden met de voorraadadministratie.

De afdeling stelt voor de tekst te formuleren op grond van deze vijf categorieën.

x

x

x

De documenten bedoeld onder de letters a, d, en g van artikel 3 van het voorstel van decreet vallen thans onder de toepassing van de S.W.T.; het is evenwel wenselijk gebleken de arbeids-, bedienden- en leercontracten uitdrukkelijk te vermelden.

De onder letter b van artikel 3 voorziene "niet georganiseerde" betrekkingen die regelmatig plaatsvinden", zijn niet nauwkeurig omschreven.

Onder lettera e en f van het voorstel van decreet wordt een opsomming gegeven van de documenten die aan de fiscus of het gerecht kunnen voorgelegd worden. De artikelen 55 en 56 van het Wetboek op de Inkomstenbelasting verlenen aan de belastingsambtenaren een nagenoeg onbeperkt recht om toezicht en controle uit te oefenen ;

De artikelen 870 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek voorzien ook in zeer algemene bewijsmogelijkheden in rechte.

De bepaling voorzien onder artikel 4 van het overgelegd voorstel van decreet waarbij "de private nijverheids-, handels- of financiebedrijven "die hun exploitatiezetel of onderscheiden exploitatiezetels in het bij het "decreet bepaald bevoegdheidsgebied hebben, dienen de bij de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden " in het Nederlands te stellen, dient gehandhaafd. Inderdaad er moet worden voorkomen dat de ondernemingen die geen of die niet bestendig personeel te werk stellen aan de taalregeling zouden ontsnappen of dat derden enige bewijslast omtrent de aanwezigheid van personeel zouden te dragen hebben.

Een opsomming van akten en bescheiden (§2) is overbodig.

3. Verplichtingen en toezicht.

De tekst van artikel 5 regelt het taalgebruik.

De Nederlandse afdeling meent dat het duidelijker zou zijn deze tekst met de tekst van artikel 2 te verwerken en voorop te stellen.

Zij stelt volgende tekst voor :

"In het Nederlands taalgebied geschieden de sociale betrekkingen tussen de werkgever - of zijn aangestelden - en de personeelsleden in het Nederlands; de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen worden in het Nederlands gesteld".

Ten aanzien van de overwegingen dat het mondeling taalgebruik moeilijk te reglementeren is, stelt de afdeling voor het mondelinge taalgebruik te beperken tot alle mondelinge betrekkingen en handelingen betreffende de vijf categoriën van documenten voorgesteld op blz. 9.

Artikel 6 van het overgelegd voorstel van decreet voorziet het toezicht op de naleving van de wet door de ambtenaren van de Arbeidsinspectie en door de inspecteurs van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht.

De Afdeling merkt op dat de bepalingen van de S.W.T. ruimer gesteld zijn in die zin dat het de V.C.T. is die waakt voor de toepassing van de S.W.T., onverminderd de tussenkomst van de rechtbanken waar burgerlijke rechten betrokken zijn.

Zij stelt voor artikel 6 van het voorstel van decreet als volgt te wijzigen : "Onverminderd de bevoegdheid van de ondernemingsraad wordt het toezicht op de naleving van dit decreet uitgeoefend, door de arbeidsinspectie en de V.C.T.

Ingevolge artikel 15, letter i van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven zijn inderdaad de ondernemingsraden gelast alle maatregelen te onderzoeken die de geest van samenwerking tussen het ondernemingshoofd in het personeel kunnen bevorderen, namelijk door gebruik te maken van de taal van de streek de betrekkingen in de schoot van de onderneming en meer bepaald betreffende de inlichtingen bedoeld bij littera b van hetzelfde artikel, zoals de boekhouding, de dienstnota's en de briefwisseling met de overheid.

4. Sancties.

Voor de artikelen 7, 8 en 9 van het voorstel van decreet gelden de volgende opmerkingen :

het voorstel van decreet voorziet uitdrukkelijk in de nietigheid naar de vorm van de bescheiden en handelingen, die bij miskennen van de taalwetgeving gesteld werden. Deze nietigheid zou door de arbeidsrechtbank vastgesteld worden.

De nietigheid zal dikwijls worden ingeroepen als exceptie bij gedingen aanhangig gemaakt bij de onderscheiden rechtsinstanties, ook bij de strafrechtelijke en administratiefrechtelijke. Naar de regels van de rechtspleging beslissen de rechtsinstanties waarbij de zaak ten gronde aanhangig werd gemaakt over de ingeroepen nietigheid. Het decreet zal nuttig de rechtsmacht aanduiden die de vertaling op kosten van de onderneming zal bevelen - arbeidsrechtbank of vrederechter.

Het kan aangewezen zijn dat de Arbeidsauditeur in de procedure tussenkomt, ook als vorderende partij bij toepassing van artikel 138 Gerechtelijk Wetboek. Deze nieuwe opdracht kan desvoorkomend ingelast worden onder artikel 580 van het Gerechtelijk Wetboek, onder de bevoegdheden van de Arbeidsrechtbanken.

De tussenkomst van de V.C.T. op het stuk dient eveneens gehandhaafd.

x

x

x

De afdeling vestigt er ten slotte de aandacht op dat tal van sociale betrekkingen plaatsgrijpen buiten de onderneming, zoals bv. in de schoot van de paritaire komitees en de interprofessionele groeperingen. Die betrekkingen ~~worden~~^{niet} geregeld door het voorstel van decreet. De afdeling stelt ook vast dat de mondelinge betrekkingen bedoeld bij dit decreet niet gesanktionéerd werden.

./.

De betrekkingen met overheidsdiensten uit het ander taalgebied worden niet geregeld door het voorstel van decreet.

In feite hebben de regels betreffende de organisatie van de openbare dienst voorrang.

Voor inschrijvingen bij aanbestedingen - bescheiden die principieel niet onder de toepassing vallen van artikel 52 van de S.W.T. - oordeelde de N.A., onder verwijzing naar het verslag Saint-Remy, dat de aanbestedingsovereenkomsten in de taal van de eentalige dienst of van de plaats van localisatie der werken dienen gesteld.

De Afdeling heeft vooralsnog niet gemeend te moeten aandringen op het stellen van strafrechterlijke sancties, zoals voorzien in de artikels 8 en 9 van het overgelegd voorstel van decreet.

Gedaan te Brussel, 5 december 1972.

DE SECRETARIS

DE VOORZITTER

